

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausunto

03.11.2014

Viite

Lausuntopyyntö Dnro OKM/57/010/2014; 16.10.2014

Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta. TEM toteaa lausuntonaan seuraavaa:

TEM pitää hyvinä ja perusteltuina esityksiä koulutuksen järjestämislupien ja oppilaitosten ylläpitämislupien myöntämisestä ja peruuttamisesta sekä rahoituksen uudistamisesta. Samoin ministeriö kannattaa pyrkimystä vahvistaa opetushallinnon mahdollisuuksia ohjata nykyistä vahvemmin koulutuksen järjestämistä alakohtaisesti ja määrällisesti.

Järjestelmän uudistukset johtavat koulutuksen järjestäjäkentän tiivistymiseen nykyistä suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Lakiesitysluonnoksen perustelujen mukaan tämä kehitys vahvistaisi sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen järjestäjien kustannustehokkuutta ja kykyä vastata muuttuviin koulutuksellisiin haasteisiin. Uudistusten uskotaan myös parantavan koulutuksen järjestäjien edellytyksiä tarjota aiempaa monipuolisempaa ja laadukkaampaa opetusta sekä lisäävän koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä. Edelleen uskotaan koulutuksen työelämävastaavuuden paranevan. Perusteluissa todetaan myös, että uudistuksen tavoitteena, on että kaikilla nuorilla on mahdollisuus lähialueellaan laadukkaaseen koulutukseen. Järjestäjäkentän rakenteellisessa kehittämisessä luvataan ottaa huomioon koulutuksen alueellinen saatavuus siten, että tavoite koko ikäluokan koulutuksesta toteutuu.

Näiden hyvien tavoitteiden toteutuminen ei kuitenkaan ole automaattinen seuraus järjestämislupien ja rahoituksen uudistamisesta tai järjestäjäverkon koostumisesta suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Koulutuksen rahoituksen supistumisen myötä tiivistyvä järjestäjäkenttä joutuu karsimaan kiinteitä kustannuksiaan ja vakavasti harkitsemaan kuinka kattavaa toimipisteverkkoa voidaan ylläpitää supistuvilla resursseilla. On olemassa riski, että koulutustarjonta pikemminkin keskittyy entistä harvempiin toimipisteisiin, joissa saadaan mittakaava-etuja. Tällöin ei myöskään järjestäjien välisen yhteistyön lisäämisen turvaa koulutuksen saavutettavuutta. Kun lukion ja ammatillisen peruskoulutuksen

osalta kyse on tyypillisesti 15-16 -vuotiaiden nuorten – vielä lähes lasten – koulutuksesta, on erityisen tärkeää, että monipuolinen koulutustarjonta on kohtuullisen päivittäisen edestakaisen matkan päässä. Muutoin uhkana on, että nivelvaihe perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen muodostuu nykyistäkin suuremmaksi hidasteeksi nuorten koulutusuralla.

Jos toisen asteen ammatilliseen peruskoulutukseen tai lukio-opetukseen osallistuminen edellyttäisi nuoren muuttoa asumaan eroon perheestään toiselle paikkakunnalle, on seurauksena koulutuksellisen eriarvoistumisen lisääntyminen. Opintotuki ei riitä kattamaan opiskelijan elin- ja asumiskustannuksia eikä ole kohtuullista olettaa, että kaikilla perheillä olisi varaa maksaa tällaisia kustannuksia.

Uudistusten uskotaan vahvistavan opiskelijan asemaa muun muassa opetustarjonnan lisääntymisenä ja monipuolistumisena ja yksilöllisten opiskelupolkujen toteuttamismahdollisuuksina. On perusteltua tukea jo toisen asteen opinnoissa monipuolisten yksilöllisten opiskelupolkujen muodostumista. Opiskelijan aseman tosiasiallinen parantuminen suhteessa laajentuvaan opetustarjontaan ja tulevaan työelämään tulee kuitenkin paljolti riippumaan tarjolla olevasta henkilökohtaisesta opinnonohjauksesta, johon uudistus asettaa kasvavia paineita. Yhä laajentuvat valinnan mahdollisuudet opiskeluissa johtavat haasteisiin oman osaamisen tunnistamisessa ja siten kasvavaan uraohjauksen tarpeeseen valmistumisen jälkeen.

Opiskelijoille on tarkoituksenmukaista sekä ammatillisen koulutuksen että lukiokoulutuksen aikana tarjota tiiviit yhteydet sekä alueelliseen että valtakunnalliseen elinkeinoelämään. Tiivistyvä koulutuksen järjestäjäkenttä antaa mahdollisuuksia entistä laajempaan yhteistyöhön elinkeinoelämän kanssa kokonaisuuteen, mutta on hyvä huomioida myös pienten ja pitkälle erikoistuneiden alojen yhteydet koulutuksen järjestäjiin myös tulevaisuudessa.

Keskeinen sisältö:

TEM pitää hyvinä ja perusteltuina esityksiä koulutuksen järjestämis lupien ja oppilaitosten ylläpitämislupien myöntämisestä ja peruuttamisesta sekä rahoituksen uudistamisesta. Samoin ministeriö kannattaa pyrkimystä vahvistaa opetushallinnon mahdollisuuksia ohjata nykyistä vahvemmin koulutuksen järjestämistä alakohtaisesti ja määrällisesti.

Järjestäjäkentän tiivistäminen suuremmiksi yksiköiksi voi johtaa myös tosiasiallisen toimipisteverkoston supistumiseen, mikä taas voi vaikeuttaa nuorten osallistumista toisen asteen ammatilliseen ja lukiokoulutukseen maantieteellisten etäisyyksien kasvaessa.

Opiskelijan aseman tosiasiallinen parantuminen suhteessa laajentuvaan opetustarjontaan ja tulevaan työelämään tulee kuitenkin paljolti riippumaan tarjolla olevasta henkilökohtaisesta opinnonohjauksesta, johon uudistus asettaa kasvavia paineita. Yhä laajentuvat valinnan mahdollisuudet opiskeluissa johtavat haasteisiin oman osaamisen tunnistamisessa ja siten kasvavaan uraohjauksen tarpeeseen valmistumisen jälkeen.

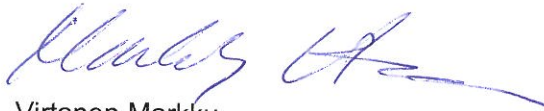
Opiskelijoille on tarkoituksenmukaista sekä ammatillisen koulutuksen että lukiokoulutuksen aikana tarjota tiiviit yhteydet sekä alueelliseen että valtakunnalliseen elinkeinoelämään. Tiivistyvä koulutuksen järjestäjäkenttä antaa mahdoll

lisuuksia entistä laajempaan yhteistyöhön elinkeinoelämän kanssa kokonaisuuteen, mutta on hyvä huomioida myös pienten ja pitkälle erikoistuneiden alojen yhteydet koulutuksen järjestäjiin myös tulevaisuudessa.

Osastopäällikkö Tuija Oivon p.o.

Ruth Kimmo
Työmarkkinaneuvos

Virtanen Markku
Neuvotteleva virkamies

TIEDOKSI

Erityisavustaja Jenni Karjalainen
TYO:n ryhmien päälliköt